

ДЕЯКІ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОШИРЕНOSTІ МЕНІНГІТІВ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**О.О. Тарасюк, Б.С. Мота, Л.Р. Левицька, О.В. Шпатарюк
Н.М. Мочевинська, В.І. Звір**

Резюме. *Проведено ретроспективний аналіз історій хвороби пацієнтів із інфекційними захворюваннями, що супроводжуються порушеннями центральної нервової системи. Встановлені певні закономірності поширеності менінгітів залежно від віку та статі.*

Ключеві слова: *менінгіт, хворі, вік, стаття.*

Незважаючи на певні досягнення в лікуванні менінгітів із застосуванням сучасної етіологічної, патогенетичної терапії, летальність від них залишається досить високою до 60% і за останні 20 років суттєво не змінилась [1]. Хвороби центральної нервової системи інфекційної природи займають друге місце серед причин первинної інвалідації населення, поступаючись лише судинній патології головного мозку [2–4]. Гнійні бактеріальні менінгіти входять до першої десятки причин смерті, пов'язаної з інфекційними хворобами [5, 6]. У 60–70% дітей формуються стійкі наслідки перенесеної нейроінфекції у вигляді різноманітних синдромів (затримки розумового розвитку, гідроцефального, судомного та ін.), більшість з яких призводить до стійкої інвалідації хворих, що має важливе соціальне значення [6, 7].

Згідно з даними МОЗ України, щорічно в країні на гнійні менінгіти (ГМ) хворіє від 800 до 1200 дітей, летальність при цьому становить 4–15% [8]. Бактеріальні гнійні менінгіти переважають серед гострих нейроінфекцій у дітей, при цьому до 95% випадків етіологічним чинником є менінгокок, гемофільна паличка і пневмокок [9–11].

Сьогодні менінгіти та менінгоенцефаліти, які в структурі нейроінфекцій займають значну частку, представляють не тільки актуальну медичну проблему, але все більше набувають соціально-економічного значення в зв'язку з тим, що вимагають особливого підходу до організації діагностики та надання медичної допомоги з погляду на те, що при пізно початому лікуванні можуть призвести до інвалідації і навіть до смерті хворих [12]. У розвитку захворювання на нейроінфекції значну роль відіграють медико-біологічні та соціальні фактори.

Мета: вивчити поширеність менінгітів серед різних вікових та статевих груп.

Матеріали та методи

Був проведений анонімно ретроспективний аналіз 609 історій хвороб осіб, госпіталізованих у Львівську обласну інфекційну клінічну лікарню із порушеннями центральної нервової системи інфекційної природи за період з 2011 по 2014 рр.. Також був проведений епідеміологічний, статистичний, демографічний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення

За даними історій хвороб визначено питому вагу окремих нозологій серед нейроінфекцій. У переважній кількості пацієнтів – 39,7% було діагностовано серозний менінгіт (СМ), вірусний менінгіт (ВМ) – 10,0%. Встановлено однакову кількість пацієнтів хворих на гнійний менінгіт (ГМ) – 14,8%) та менінгококовий менінгіт і менінгококову хворобу (ММ, М х-ба) – (14,3%). У 21,2% пацієнтів виявлено інші нейроінфекції (енцефаліти, менінгоенцефаліти та ін.).

В результаті проведеного епідеміологічного аналізу історій хвороби пацієнтів встановлена стабільно висока поширеність гнійних менінгітів, менінгококових менінгітів і менінгококової хвороби (табл. 1).

Таблиця 1

Питома вага нейроінфекцій за 2011–2014рр.

Нозологія	Роки									
	2011		2012		2013		2014		2011-2014рр	
	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%
ГМ	24	17,9±3,3	16	10,2±2,4	23	10,3±2,0	27	28,7±4,7	90	14,8±1,4
СМ	47	35,1±4,1	69	43,9±4,0	96	42,9±3,3	30	31,9±4,8	242	39,7±2,0
ВМ	3	2,2±1,3	1	0,6±0,6	51	22,8±2,8	6	6,4±2,5	61	10,0±3,1
ММ, М х-ба	34	25,4±3,8	31	19,7±3,2	18	8,0±1,8	4	4,3±2,1	87	14,3±1,4
Інші	26	19,4±3,4	40	25,5±3,5	36	16,1±2,5	27	28,7±4,7	129	21,2±1,7
Всього	134	100,0	157	100,0	224	100,0	94	100,0	609	100,0

Кількість хворих на гнійний менінгіт була стабільною і коливалася в межах 10,2–28,3% хворих. Зафіксована тенденція до зниження поширеності менінгококового менінгіту та менінгококової хвороби: з 25,4% у 2011 році до 4,3% хворих в 2014 році. Поширеність серозних менінгітів – 39,7% значно переважала, на вірусний менінгіт хворіло 10,0% пацієнтів.

Кількість хворих на вірусний менінгіт була незначною у 2011, 2012, 2014 роках і в середньому становила 1–6 випадків за рік. У 2013 році

спостерігалось різке збільшення (у 8 разів) хворих на вірусний менінгіт, аналогічне зростання (у 2-3 рази) спостерігалось у поширеності серозного менінгіту.

Динаміка поширення менінгітів за 2011–2014 рр. ілюстрована рис. 1.

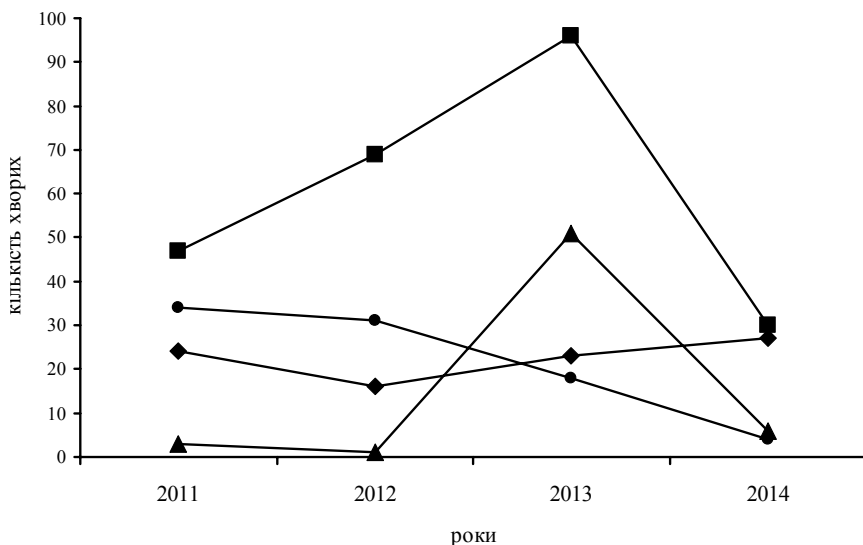

Рис. 1. Питома вага нейроінфекцій за 2011–2014 рр
 (-♦- – гнійний менінгіт (ГМ), -■- – серозний менінгіт (СМ), -▲- – вірусний менінгіт (ВМ), -●- – менінгококовий менінгіт та менінгококова хвороба (ММ, М х-ба)).

Проведено аналіз кількості пацієнтів Львівської обласної інфекційної клінічної лікарні хворих на менінгіти різної етіології залежно від віку (табл. 2). Кількість хворих на гнійний та серозний менінгіт віком до 17-ти років була майже однаковою, та складала 63,3% та 64,8% відповідно. Питома вага групи дітей від 5 до 9 років складала 24,4%. Значна кількість дорослих віком 18–45 років хворіли на гнійний (26,7%) та серозний менінгіт (32,7%). Серед хворих на вірусний менінгіт переважали дорослі – 74,0%, з них особи вікової групи 18–45 років – 68,9%. Кількість осіб до 17 років становила – 26,0%, переважно це пацієнт вікової групи 15–17 років – 18,0%. Серед пацієнтів з діагнозом менінгококовий менінгіт та менінгококова хвороба переважали особи до 17 років – 79,3%, з них діти до 4 років склали 69,0% (до 1 року – 29,9%, 1-4 роки – 39,1%).

Таблиця 2

Віковий розподіл хворих на менінгіти за 2011–2014 рр.

Вік	Нозологія							
	ГМ		СМ		ВМ		ММ, М х-ба	
	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%
До 1 року	4	4,4±2,2	2	1,2±0,7	1	1,6±1,6	26	29,9±4,9
1–4 роки	16	17,8±4,0	26	10,7±2,0	1	1,6±1,6	34	39,1±5,2
5–9 років	20	22,2±4,4	59	24,4±2,8	1	1,6±1,6	5	5,7±2,5
10–14 років	12	13,3±3,6	47	19,4±2,5	2	3,2±2,2	2	2,3±1,6
15–17 років	5	5,6±2,4	22	9,1±1,8	11	18,0±4,9	2	2,3±1,6
18–25 років	9	10,0±3,2	42	17,4±2,4	25	14,0±6,3	1	1,2±1,2
26–45 років	15	16,7±3,9	37	15,3±2,3	17	27,9±5,7	6	6,9±2,7
46–65 років	6	6,7±2,6	6	2,5±1,0	2	3,2±2,2	8	9,2±3,1
Старші 65 років	3	3,3±1,9	–	–	1	1,6±1,6	3	3,4±1,9
Всього	90	100,0	242	100,0	51	100,0	87	100,0

Результати проведено аналізу поширеності менінгітів різної нозології в залежності від статі пацієнтів представлено у табл. 3 та на рис. 2.

Таблиця 3

Розподіл за статтю менінгітів різної нозології за 2011–2014 рр.

Нозологія	стать	Роки									
		2011		2012		2013		2014		2011-2014	
		абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%	абс.	М±m,%
ГМ	Ч	17	70,8±9,3	10	62,5±12,1	11	47,8±10,4	14	51,9±9,6	52	57,8±5,2
	Ж	7	29,2±9,3	6	37,5±12,1	12	52,2±10,4	13	48,1±9,6	38	42,2±5,2 p = 0,02
СМ	Ч	23	48,9±7,3	39	56,5±6,0	59	61,5±5,0	19	63,3±8,8	140	57,9±3,2
	Ж	24	51,1±7,3	30	43,5±6,0	37	38,5±5,0	11	36,4±8,8	102	42,1±3,2 p<0,001
ВМ	Ч	1	33,3±27,2	1	100,0±0,0	20	39,2±6,8	2	33,3±19,2	24	39,3±6,2
	Ж	2	66,7±27,2	-	-	31	60,8±6,8	4	66,7±19,2	37	60,7±6,2 p = 0,02
ММ, М х-ба	Ч	18	52,9±8,6	16	51,6±9,0	9	50,0±11,8	3	75,0±21,6	46	52,9±5,3
	Ж	16	47,1±8,6	16	48,4±9,0	9	50,0±11,8	1	25,0±21,6	41	47,1±5,3

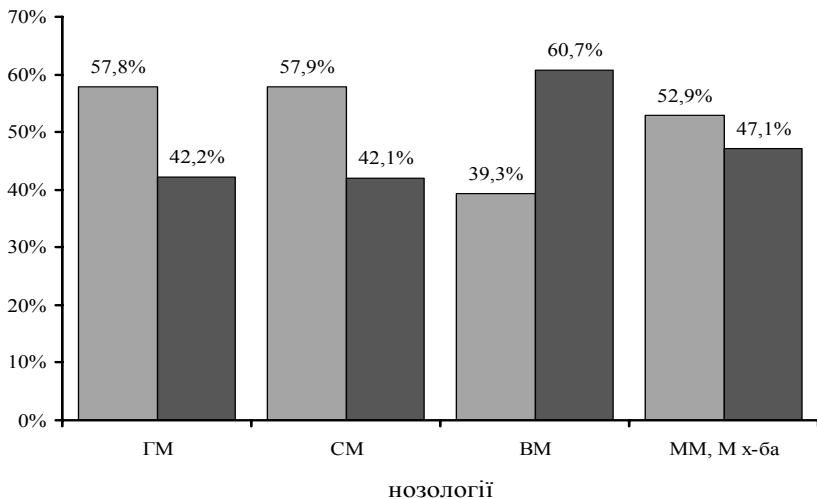

Рис. 2. Розподіл за статтю менінгітів різної нозології за період з 2011–2014 рр.
(■ – чоловіки, ■ – жінки).

При аналізі статевого розподілу поширеності менінгітів встановлено певні закономірності. Серед осіб хворих на гнійний та серозний менінгіти переважали чоловіки – 57,8% та 57,9% відповідно. На вірусний менінгіт переважно хворіли пацієнти жіночої статі – 60,7%. Однакова кількість осіб чоловічої та жіночої статі хворіли на менінгококовий менінгіт і менінгококову хворобу.

Висновки

За отриманими трендами щодо поширеності вказаних нозологічних форм та їх розподілу за епідеміологічними показниками проводяться подальші наукові спостереження та обґрунтування певних закономірностей для рекомендацій як з епідеміологічного, так для диференційної діагностики.

Література

1. Цинзерлинг В.А. Инфекционные поражения нервной системы: руководство [для врачей многопроф. стац.] / В.А. Цинзерлинг, М.Л. Чухловина. – СПб. : Элбиз-СПб., 2005. – 448 с.
2. Пипа Л.В. Обзор последних практических рекомендаций Европейской федерации неврологических товариществ (EFNS) по диагностике та веденню хворих на бактеріальний менінгіт / Л.В. Пипа, Р.В. Свістільник, В.А. Поліщук [та ін.] // Міжнародний неврологічний журнал. – 2011. – № 8. – С. 82–89.
3. Brown G.C. Mechanisms of inflammatory neurodegeneration: iNOS and NADPH oxidase / G.C. Brown // Biochemical Society Transactions. – 2007. – Vol. 35, № 5. – P. 1119–1121.

4. Fullerton H.J. Risk of recurrent childhood arterial ischemic stroke in a population-based cohort: the importance of cerebrovascular imaging / H.J. Fullerton, Y.W. Wu, S. Sidney [et al.] // *Pediatrics*. – 2007. – Vol. 119. – P. 495–501.

5. Белошицкий Г.Б. Эпидемиологические особенности гнойных бактериальных менингитов / Г.Б. Белошицкий, Л.В. Спирихина [и др.] // *Эпидемиология и вакцинопрофилактика*. – 2004. – № 3. – С. 8–14.

6. Chaudhuri A. EFNS guideline on the management of community-acquired bacterial meningitis: report of an EFNS Task Force on acute bacterial meningitis in older children and adults / A. Chaudhuri, P. Martinez-Martin, P.G. Kennedy [et al.] // *Eur. J. Neurol*. – 2008. – Vol. 15, № 7. – P. 649–59.

7. Скрипченко Н.В. Актуальные проблемы инфекционных заболеваний у детей / Н.В. Скрипченко, М.В. Иванова, Г.П. Иванова [и др.] // *Педиатрия*. – 2007. – Т. 86, № 1. – С. 101–113.

8. Менінгококова інфекція та бактерійні менінгіти: клініка, діагностика та інтенсивна терапія: метод. рекомендації / В.В. Кононенко, А.О. Руденко, С.О. Крамарев [та ін.]. – К.: Ін-т епідем. та інфекц. хвороб ім. Л.В. Громашевського. – 2004. – 32 с.

9. Бактериальные менингиты / Н.В. Скрипченко, М.В. Иванова, Г.П. Иванова [и др.] // *Педиатрия*. – 2007. – Т. 86, № 1. – С. 101–113.

10. Сорокина М.Н. Бактериальные менингиты у детей / М.Н. Сорокина, В.В. Иванова, Н.В. Скрипченко. – М.: Медицина, 2003. – 320 с.

11. van de Beek D. Community-Acquired bacterial meningitis in adults / D. van de Beek, J. de Gans, A. R. Tunkel [et al.] // *N. Engl. J. Med*. – 2006. – Vol. 354. – P. 44–53.

12. Аналіз захворюваності населення Львівської області в 2009-2013 рр. на менінгіти та їх етіологічної структури / О.О. Тарасюк, Ю.Ф. Мироненко, Б.С. Мота [та ін.] // "Сучасні проблеми епідеміології, мікробіології, гігієни та туберкульозу", Вип. 11. – Львів, 2014. – С. 36–39.

НЕКОТОРЫЕ ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАСПРОСТРАНЕННОСТИ МЕНИНГИТА ВО ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

А.А. Тарасюк, Б.Е. Мота, Л.Р. Левицкая, О.В. Шпатарюк,
Н.Н. Мочевинская, В.И. Звир

Резюме. *Проведен ретроспективный анализ историй болезни пациентов с инфекционными заболеваниями, сопровождающимися нарушениями центральной нервной системы. Установлены определенные закономерности распространенности менингитов в зависимости от возраста и пола.*

Ключевые слова: *менингит, больные, возраст, пол.*

SOME EPIDEMIOLOGY ASPECTS OF PREVALENCE OF MENINGITIS ARE IN LVIV REGION

О. Tarasyuk, B. Mota, L. Levitska, O. Shpataryuk,
N. Mochevynska, V. Zvir

Resume: *The retrospective analysis of case histories of patients with infectious diseases disorders of the central nervous system. Established certain patterns of prevalence of meningitis, depending on age and sex.*

Key words: *meningitis, patients, age-old, sex.*